

KRİZ MÜHENDİSİ TEĞET GEÇMEDİ

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) tarafından yapılan ve Ocak 2010'da yayınlanan "Küresel Krizin Etkileri: EMO Üyelerinin İstihdamı" araştırması sonucunda EMO'ya üye olan, elektrik, elektrik-elektronik, elektronik, elektronik haberleşme, bilgisayar ve biyomedikal mühendislerinin yüzde 69.3'ünün küresel krizden çeşitli şekillerde etkilendiği belirlenmiştir. İş bulma olanağı yüksek olarak değerlendirilen EMO üyeleri arasında işsizlik oranının yüzde 10 olduğu saptanırken, işsiz mühendislerin yüzde 44.3'ünün de iş bulma umudunu kaybettiği ortaya çıkmıştır. 1-2 yıl arasında iş bulmayı umut eden yüzde 8'lik paya sahip işsizler de dahil edildiğinde, işsiz EMO üyesi mühendislerin yüzde 52.3'ünün iş bulma umudundan yoksun olarak 2010 yılına girdikleri görülmektedir.

A-Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Küresel krizin EMO'ya kayıtlı mühendisler üzerindeki etkisini araştırmak, işsizlik ve istihdam koşullarına ilişkin profil oluşturmak amacıyla "Küresel Krizin Etkileri: EMO Üyelerinin İstihdamı" araştırması yapılmıştır. Tabakalı rasgele örneklem seçimine dayalı olarak Mart-Haziran 2009 tarihleri arasında 855 mühendisin katılımıyla gerçekleştirilen anket çalışmasıyla elde edilen veriler üzerinden hazırlanan araştırma raporu, Ocak 2010 tarihinde yayınlanmıştır.

Mesleki unvanlara göre 6 ana tabaka ve yaş gruplarına göre oluşturulan

ikinci tabakalama ile rasgele örneklem seçimine dayalı olarak araştırma yapılmıştır. Mart-Haziran 2009 tarihleri arasında yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi 2009 yılında tamamlanmıştır. Araştırma evrenini oluşturan 37 bin 359 mühendis arasında işsiz olma durumu-

nun görülme olasılığı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine paralel olarak yüzde 10.3 (2008 yıllık işsizlik oranı), görülme olasılığı da yüzde 89.7 kabul edildiğinde, yüzde 95 güvenilirlik düzeyinde +/- 5 sapma ile 94 kişilik bir örnekleme ulaşımın yeterli olduğu hesaplanmıştır. Araştırmada ise EMO

geneli için 855 ile bu rakamın oldukça üzerine çıkmıştır. Bunun nedeni mesleki unvanlar bazında oluşturulan her bir tabaka için anlamlı sonuç arayışıdır. Böylece araştırmada her bir tabaka için ayrı ayrı olmak üzere güvenilirlik düzeyine ulaşılmıştır.

B- Mesleklere Göre Toplu Değerlendirme

EMO'ya üye olan 855 mühendisin yanıt verdiği anket sonuçlarına göre 760 mühendisin iş sahibi olduğu, 95 EMO'ya kayıtlı mühendisin ise çalışmadığı tespit edilmiştir. Hem emekli, hem 1 yıldan uzun süredir çalışmayan hem de ne kadar zaman sonra çalışmayı umut ettiğine ilişkin soruya yanıt vermeyen 16 mühendis ile paraya ihtiyacı olmadığı için çalışmadığını ifade eden 1 mühendisin işgücü arzı dışında yer aldığı tespit edilmiştir. Buna göre ankete katılan 838 mühendisin işgücü arzı içinde yer aldığı ve 78 mühendisin işsiz olduğu belirlenmiştir.

EMO'nun örgütlenme alanı içerisinde yer alan mesleki unvanlar bazında oluşturulmuş olan tabakalardaki işsizlik oranlarına bakıldığında en yüksek işsizlik oranının yüzde 10.7 ile elekt-

rik-elektronik mühendislerinde olduğu görülmektedir. Elektrik mühendisleri yüzde 10.3'lük işsizlik oranıyla ikinci sırada yer alırken, işsizlik oranı bilgisayar mühendislerinde yüzde 9.5, elektronik haberleşme mühendislerinde yüzde 8.3, elektronik mühendislerinde yüzde 7.7, biyomedikal mühendislerinde ise yüzde 7.1'dir. (Tablo1)

EMO'ya üye 6 meslek grubundan belirlenen örneklem çerçevesinde alınan yanıtlara göre 855 mühendisten 554'ünün ekonomik krizden etkilendiği belirlenmiştir. Krizin etkisine yönelik soruyu 34 mühendis yanıtız bırakırken; yanıt vermeyenlerin 18'inin işsiz, 16'sının çalışıyor olduğu görülmektedir. 267 mühendis ise krizden hiç etkilenmediklerini bildirmiştir.

Meslek gruplarına göre krizden etkilenme oranlarına bakıldığında en yoğun etki bildirim yüzde 75 oranıyla elektrik mühendislerinden, en az etkilenme bildirim ise yüzde 7.14 ile biyomedikal mühendislerinden gelmiştir. Elektronik haberleşme mühendislerinin krizden etkilenme oranı yüzde 68.42 olurken; elektronik mühendislerinde bu oran yüzde 65.41, elektrik-elektronik mühendislerinde yüzde 65.15,

bilgisayar mühendislerinde ise yüzde 51.82 olmuştur. (Tablo 2)

Mesleki grupların EMO içindeki ağırlığı dikkate alınmaksızın ankete katılan mühendislerin işsiz ve çalışan ayrımıyla krizden etkilenme oranlarına bakıldığında krizin çalışmayan mühendisler üzerinde daha dramatik bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Krizden etkilendiğini bildiren 554 mühendis, çoklu seçenek işaretleme yöntemiyle krizin nasıl etkilendiğini ortaya koymuşlardır. En fazla işaretlenen seçenek "Geleceğe güvenle bakamıyorum" olmuştur. 272 mühendis geleceğe güvensiz olduğunu belirtirken, ikinci sırada 83 yanıtla "Borçlarımı ödeyemiyorum" seçeneği yer almıştır. 72 mühendis, sahibi olduğu işyerinin iş kapasitesinin daraldığını bildirmiştir. Kendi işyerindeki iş kapasitesinin daraldığına ilişkin seçenek böylece en çok işaretlenen üçüncü seçenek olmuştur. Diğer kapsamında mühendislerin kendi ifadeleriyle ortaya koydukları krizin etkileri konularına göre ayrıştırıldığında 27 mühendisin de çalıştığı işyerindeki iş kapasitesinde daralma yaşandığını bildirdiği ve bundan endişe duyduğu görülmektedir. (Tablo 3)

TABLO 1- Mesleklere Göre İşsizlik Oranı

Mesleki Tabakalar	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal
Çalışan Sayısı	139	176	120	188	124	13
İşsiz Sayısı	16	21	10	17	13	1
İşgücü arzına dahil olmayan	9	1	3	4	0	0
Toplam İşgücü	155	197	130	205	137	14
Ankete Katılan	164	198	133	209	137	14
İşsizlik Oranı	10,3	10,7	7,7	8,3	9,5	7,1

TABLO 2- Mesleki Tabakalara Göre Krizin Etkisi

Mesleki Tabakalar	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal
Etkilendim	123	129	87	143	71	1
Etkilenmedim	32	60	41	62	61	11
Yanıtız	9	9	5	4	5	2
Toplam	164	198	133	209	137	14
Krizden Etkilenenlerin Oranı (%)	75,00	65,15	65,41	68,42	51,82	7,14

“Üretim düştü/iş yüküm arttı” yanıtı, dördüncü sırada en çok işaretlenen (64 mühendis) seçenek olmuştur. Diğer kapsamında mühendislerin kendi ifadeleriyle ortaya koydukları krizin etkileri konularına göre ayrıştırıldığında 61 mühendisin “hayat pahalılığı, alım gücünün düşmesi, zam alınmaması” gibi reel olarak gelirdeki düşmeye işaret ettikleri saptanmıştır. Krizin etkisine yönelik bu tanımlama en çok işaretlenen beşinci seçenek olarak kabul edildiğinde, altıncı sırada ücretlerinin düzensiz ödenmesi gelmektedir. Araştırmamıza göre 59 mühendisin ücreti düzensiz ödenmektedir. Ayrıca işyeri sahibi olan 25 mühendis de çalışanlara ücretlerini düzenli ödeyemediğini bildirmiştir.

Krizin etkisine yönelik olarak diğer seçeneği kapsamında 39 mühendis genel bir etkiden söz ederken, 32 mühendis kriz nedeniyle iş bulamadığını, 32 işyeri sahibi mühendis de kriz nedeniyle istihdamı azaltmak zorunda kaldığını bildirmiştir.

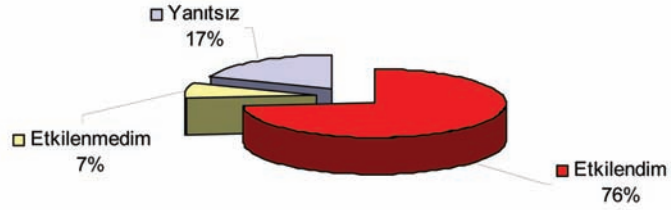
Diğer seçeneği kapsamında alım gücü, çalıştığı işyerinin iş kapasitesindeki daralma ve genel bir etkinin dışında en çok gündeme getirilen konulardan birini de iş bulma zorluğu ve istihdam kaybı almaktadır. 16 mühendis ya işinden memnun değil, başka iş bulamamakta ya işten çıkarılmaktan endişe etmekte ya da ek iş aramaktadır.

Araştırmamız kapsamında 15 mühendisin kriz nedeniyle işten atıldığı, 9 mühendisin daha düşük ücretle çalıştığı, 7 mühendisin emekliye ayrılma zorunda kaldığı, 4 mühendisin ücretsiz izne çıkarıldığı, 4 mühendisin çalıştığı işyerinin kapandığı, 3 mühendisin de sahibi olduğu işyerini kapattığı belirlenmiştir.

Krizin etkisine yönelik soru üzerine yalnızca 3 mühendis olumlu bir bildirimde bulunmuş olup, bunlardan 2’sinin kriz nedeniyle işini kaybettiği ancak daha iyi bir iş bulunduğu görülmektedir.

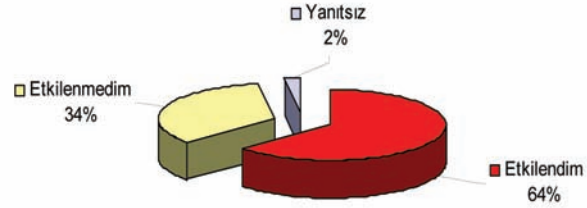
Çalışmayan 95 EMO üyesinin işsizlik sürelerine ilişkin verdikleri yanıtlar

İşsiz EMO Üyesi Mühendisler Üzerinde Krizin Etkisi

Grafik 1- İşsiz EMO Üyesi Mühendisler Üzerinde Krizin Etkisi

Çalışan EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Etkisi

Grafik 2- Çalışan EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Etkisi

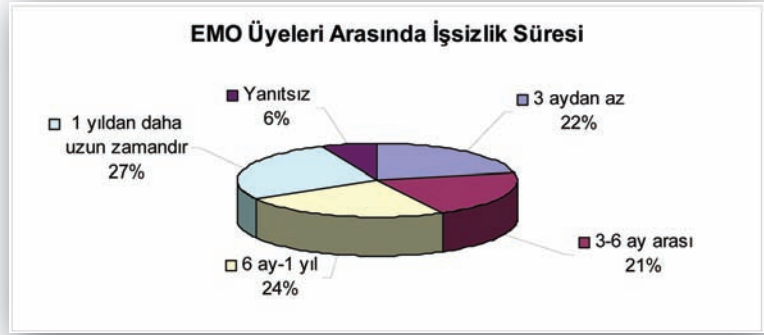
TABLO 3- EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Yansımaları

Sıra No	Krizin Etkilerine İlişkin Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
1	Geleceğe güvensiz	272
2	Borçlarını ödeyemiyor	83
3	Sahibi olduğu işyerinin kapasitesi daralmış	72
4	Ücreti düşmüş/iş yükü artmış	64
5	Hayat pahalılaştı/Alım gücü düştü	61
6	Ücreti düzensiz ödeniyor	59
7	Genel	36
8	İş bulamıyor	32
9	İstihdamı azaltmış	32
10	Çalıştığı işyerinin iş kapasitesi daralmış	27
11	Çalışanlara ücretlerini düzenli ödeyemiyor	25
12	İş bulma zorluğu ve istihdam endişesi	16
13	İşten çıkarılmış	15
14	Daha düşük ücretle çalışıyor	9
15	Emekliye ayrılmış	7
16	Ücretsiz izne çıkarılmış	4
17	Çalıştığı işyeri kapanmış	4
18	İşyerini kapatmış	3
19	Olumlu etkileniş	3

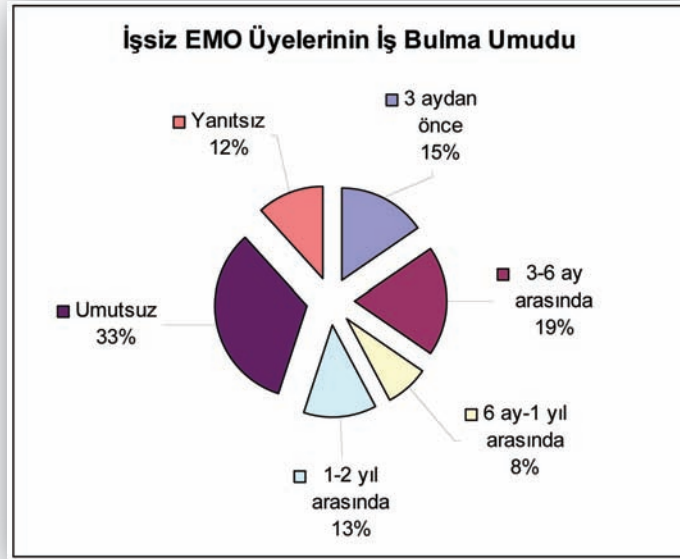
incelendiğinde 38'inin 1 yıldan daha uzun zamandır çalışmadığı, 19'unun 6 ay-1 yıldır, 16'sının 3-6 ay arasında, 17'sinin de 3 aydan daha az bir zamandır işsiz olduğu belirlenmiştir. Bu soruya 5 işsiz mühendis yanıt vermemiştir. Anketimize katılan çalışmayan EMO üyesi mühendislerden işgücü arzı dışında kaldığını tespit ettiğimiz 17 mühendis dışarıda tutulduğunda ise 1 yıldan uzun zamandır çalışmayan sayısı 21'e düşmekte, bu grubun toplam içindeki payı da yüzde 27'dir. İşsiz EMO üyesi mühendislerin yüzde 24'ü 6 ay-1 yıldır, yüzde 22'si 3 aydan daha kısa zamandır, yüzde 21'i 3-6 aydır işsiz bulunmaktadır. (Tablo 4)

İşgücü arzı dışındakiler hariç olmak üzere işsiz olduğu tespit edilen 78 EMO üyesi mühendisin iş bulma umuduna yönelik soruya verdikleri yanıtlar, işsiz mühendislerin önemli bir bölümünün kriz nedeniyle iş bulma ya da iş kurma umudunu kaybettiklerini ortaya koymuştur. İşsiz mühendislerin yüzde 33'ü iş bulma konusunda kriz nedeniyle umutlarını kaybetmişlerdir. (Tablo 5)

Sırasıyla işsiz mühendislerin yüzde 19'unun 3-6 ay arasında, yüzde 15'inin

Grafik 3- EMO Üyesi Mühendislerde İşsizlik Süresi

Grafik 4- İşsiz EMO Üyelerinin İş Bulma Umudu

TABLO 4- Mesleklere Göre EMO Üyelerinde İşsizlik Süreleri							
Mesleki Tabakalar	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	TOPLAM
3 aydan az	1	4	2	7	3	0	17
3-6 ay arası	3	7	1	4	1	0	16
6 ay-1 yıl	5	5	4	2	3	0	19
1 yıldan daha uzun	5	4	3	3	6	0	21
Yanıtsız	2	1	0	1	0	1	5

TABLO 5- Mesleklere Göre İşsiz EMO Üyelerinin İş Bulma Umudu							
Mesleki Tabakalar	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	Toplam
3 aydan önce	1	5	1	1	4	0	12
3-6 ay arasında	2	7	1	4	1	0	15
6 ay-1 yıl arasında	0	1	0	3	2	0	6
1-2 yıl arasında	0	3	2	3	2	0	10
Umutsuz	11	3	6	4	2	0	26
Yanıtsız	2	2	0	2	2	1	9

3 aydan kısa zamanda, yüzde 13'ünün 1-2 yıl arasında, yüzde 8'inin 6 ay-1 yıl arasında iş bulma umudu taşıdığı belirlenmiştir.

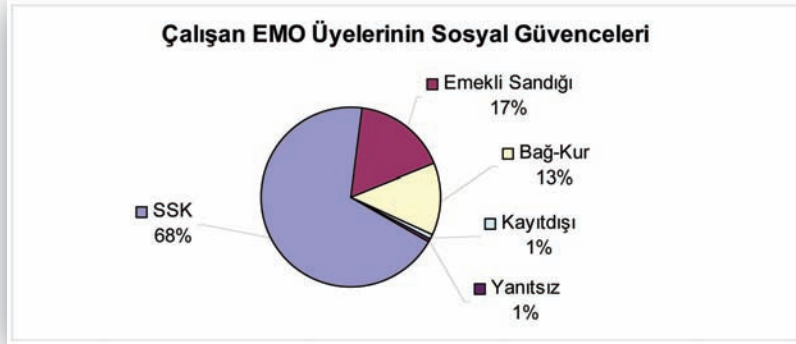
İşsiz mühendislerin 9'u ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Araştırma kapsamında çalıştığı belirlenen EMO üyelerine, sosyal güvenceleri, çalışma süreleri ve çalışma alanları ile gelir düzeylerine ilişkin 3 soru yöneltilerek, sosyo-ekonomik statüleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde birleştirilen 3 sosyal güvenlik kuruluşundan hangisiyle mühendisin ilişkili olduğuna yönelik soruya SSK yanıtı veren mühendis sayısı 524 olmuştur. 129 mühendisin Emekli Sandığı'nı işaretlediği, Bağ-Kur seçeneğini işaretleyen 97 mühendisin ise kendi işyerinde faaliyet gösterdiği saptanmıştır. Sosyal güvencesine ilişkin soruya 5 mühendisin "Hiçbiri" yanıtını işaretleyerek, kayıtdışı çalıştığını gösterdiği; 5 mühendisin ise bu soruyu yanıtızsız bıraktığı görülmektedir. (Tablo 6)

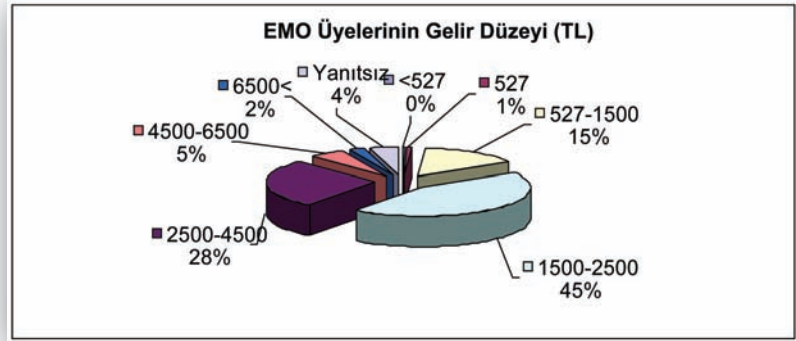
Anketimiz kapsamında sorularımıza yanıt veren 760 çalışan EMO üyesi mühendisin gelir düzeylerine ilişkin

beyanlarına bakıldığında yüzde 45'inin (338 mühendis) 1500-2500 TL karşılığı çalıştığı, yüzde 28'inin (212 mühendis) ise 2500-4500 TL gelir elde ettiği

belirlenmiştir. Çalışan EMO üyelerinin yüzde 5'i (40 mühendis) 4500-6500 TL, yüzde 2'si (17 mühendis) de 6500 TL üzeri gelir elde etmektedirler. (Tablo 7)

Grafik 5- Çalışan EMO Üyelerinin Sosyal Güvenceleri

Grafik 6- EMO Üyelerinin Gelir Düzeyi (TL)

TABLO 6- Meslekler Göre Çalışan EMO Üyelerinin Sosyal Güvenceleri							
Mesleki Tabakalar	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	TOPLAM
SSK	69	132	65	138	108	12	524
Emekli Sandığı	41	17	38	25	8	0	129
Bağ-Kur	29	21	16	25	6	0	97
Kayıtdışı	0	3	0	0	1	1	5
Yanıtsız	0	3	1	0	1	0	5

TABLO 7- EMO Üyelerinin Mesleki Gruplara Göre Gelir Düzeyleri (TL)							
Mesleki Tabakalar	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	TOPLAM
<527	1	1	0	0	0	0	2
527	1	1	1	3	0	1	7
527-1500	17	42	11	18	17	6	111
1500-2500	65	85	42	100	43	3	338
2500-4500	39	38	44	47	41	3	212
4500-6500	10	3	10	9	8	0	40
6500	3	2	6	5	1	0	17
Yanıtsız	3	4	6	6	14	0	33

Buna karşılık EMO üyesi çalışan mühendislerin yüzde 15.8'inin (120 mühendis) EMO'nun belirlediği 1500 TL en az ücret düzeyinin altında bir gelir karşılığı çalıştığı görülmektedir. EMO'nun en az ücret düzeyinin altında çalışan mühendislerin 7'sinin de 527 TL ile ülke geneli için belirlenen asgari ücret düzeyini gelir olarak beyan ettiği, 2 mühendisin ise 527 TL'den de az seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

33 mühendis ise gelir düzeyine ilişkin soruyu yanıtlamak istememiştir.

Çalışan EMO üyelerinin gelir düzeylerine ilişkin soruya verdikleri yanıt, EMO üyesi mühendislerin yaklaşık olarak ortalama ücret düzeyinin 2500 TL seviyelerinde olduğunu göstermektedir.

C- Yaş Gruplarına Göre Toplu Değerlendirme

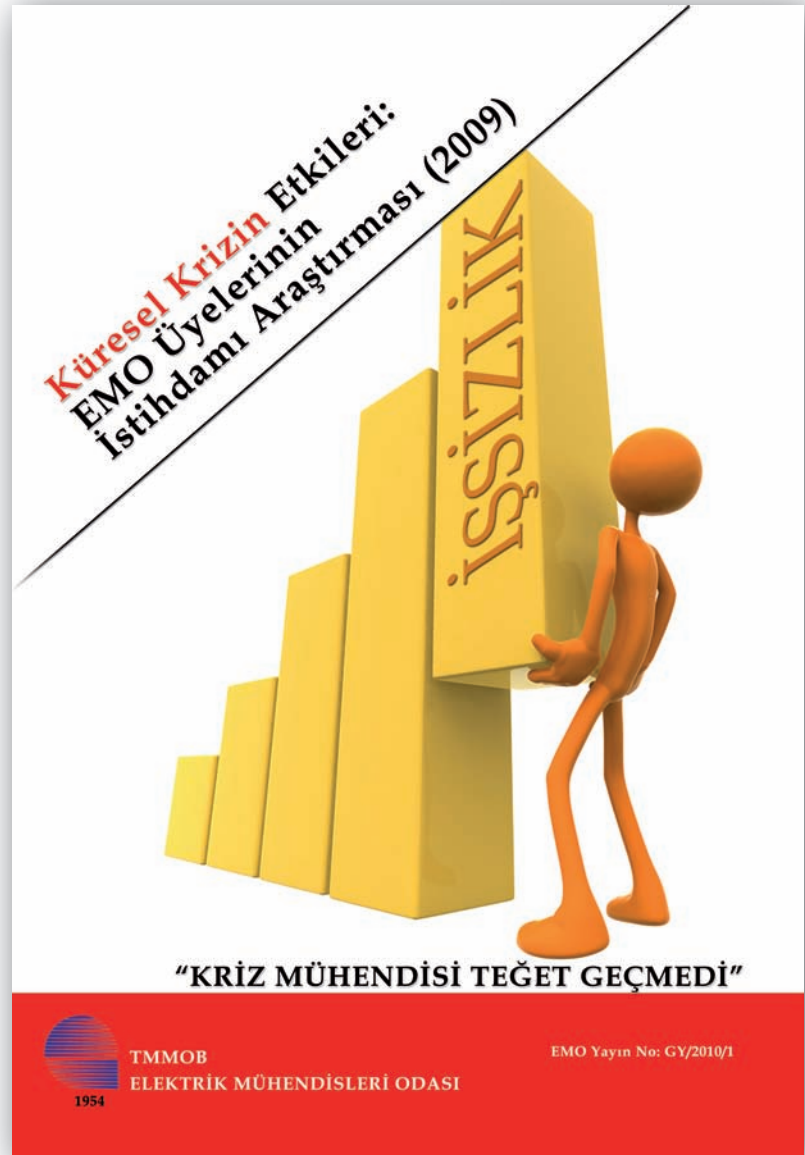
EMO üyesi mühendislerin yaş grupları dağılımına göre "Çalışıyor musunuz?" sorusuna verdikleri yanıtı bakıldığında 25 yaşında ve daha genç mühendislerde işsizlik oranının yüzde 19.1 olduğu, 25-35 yaş arasındaki mühendislerde işsizlik oranının yüzde 6.3, 35-45 yaş arasındaki mühendislerde işsizlik oranının yüzde 6 olduğu görülürken, bu oran 45-55 yaş arası mühendislerde yüzde 11.5'e, 55 yaş üzeri mühendislerde ise yüzde 25'e kadar çıkmaktadır. (Tablo 8)

Araştırma kapsamında emekli olduğunu EMO'ya bildirmiş olan mühendisler örneklem seçimine dahil edilmemiş olmakla birlikte, emekli olmasına rağmen çalışma hayatını sürdüren mühendisler ve emeklilik bildiriminde bulunmayan mühendisler örneklem seçimi içerisinde yer almıştır. Bu durum, EMO üyelerinin emeklilik sonrasında da ağırlıklı olarak "yapı denetimi, asansör serbest müşavir mühendis belgesi" kapsamında yapılan işlerde çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle emekli olmuş olan mühendisler de işgücü arzı içerisinde yer almaya

devam etmektedirler. Ancak araştırma verilerinin sağlıklı değerlendirilebilmesi açısından emekli olan, 1 yılı aşkın süredir çalışmayan ve ne kadar zaman sonra çalışmayı umut ettiğine ilişkin soruya yanıt vermeyen toplam 17 mühendis işgücü arzı dışında kabul edilmiştir. İşsizlik hesaplamaları da işgücü arzına kabul edilen mühendisler üzerinden yapılmıştır.

Krizden en fazla etkilenme oranı yüzde 80.4 ile 45-55 yaş arasındaki mühendisler grubunda ortaya çıkarken, en az etkilenme oranı yüzde 58.4 ile 25 yaş ve altındaki genç mühendisler

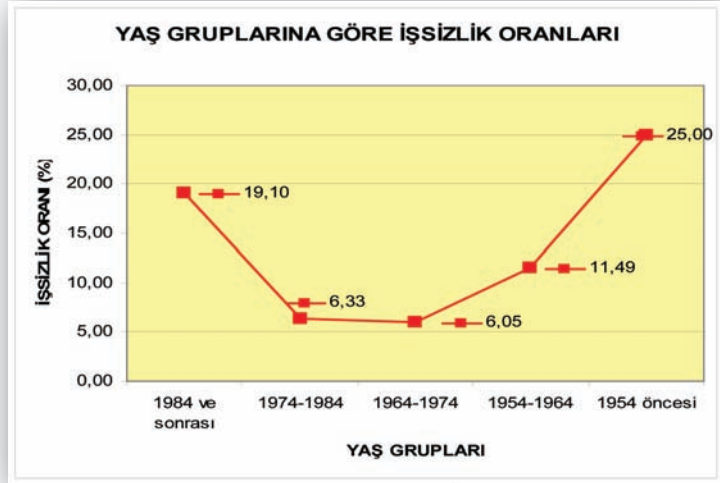
grubunda görülmüştür. EMO üyesi 55 yaş üzeri mühendislerden sonra çalışmama oranı en yüksek grubu 25 yaş ve altındaki genç mühendisler oluşturmasına rağmen, bu grubun diğer gruplara göre krizden etkilenme oranının düşük kaldığı görülmektedir. 25 yaş ve altındaki genç mühendislerin çalışma yaşamında görece yeni yer alıyor olmaları ve toplumsal yaşam içerisinde bir aileyi geçindirme sorumluluğunu büyük ölçüde henüz almamış olmaları ve bir kısmının da yüksek lisans kapsamında öğrenim hayatlarına da devam ediyor olmaları göz önünde bulundurulduğunda krizin

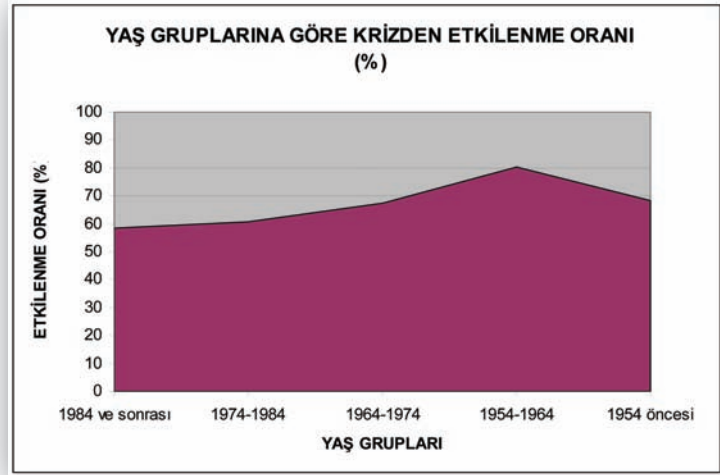
etkisini tespit etmekte zorlandıkları anlaşılmaktadır. (Tablo 9)

İşsizlik oranı en düşük grupları oluşturan 25-35 yaş arası ve 35-45 yaş arası gruplarda ise krizden etkilenme oranı sırasıyla yüzde 60.5, yüzde 67.6 olmuştur. 55 yaş üzeri grubunda yer alan EMO üyesi mühendislerin krizden etkilenme oranı ise yüzde 68.25 olmuştur.

Yaş gruplarına göre işsiz ve çalışan ayrımı yapılmaksızın krizden etkilenme oranları incelendiğinde yaşlı mühendisler ile genç mühendisler gruplarında ortaya çıkan ters ilişki, işsiz ve çalışan ayrımına göre bakıldığında farklı bir boyut kazanmaktadır. 55 yaş üzeri mühendisler ortalama yüzde 68.25 oranında krizden etkilendiklerini bildirirken, bu grupta yer alıp da çalışmayan mühendislerde aynı oran yüzde 58.3'e inmekte, buna karşılık çalışan üyelerde bu oran yüzde 74.4'e çıkmaktadır. Çalışan EMO üyelerinin işsiz EMO üyelerine göre daha fazla krizden etkilendiklerini bildirdikleri diğer bir yaş grubunu da 45-55 yaş arası mühendisler oluşturmaktadır. 45-55 yaş arasındaki işsiz mühendislerin krizden etkilenme yüzdesi 73.3 iken, 45-55 yaş arası çalışan mühendislerin krizden etkilenme oranı yüzde 81.8 olmuştur. Buna göre araştırmamızın

Grafik 7- Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranları

Grafik 8- Yaş Gruplarına Göre Krizden Etkilenme Oranları (%)

TABLO 8- Yaş Gruplarına Göre İşsizlik					
Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi
Çalışan	72	370	202	77	39
İşsiz	17	25	13	10	13
İşgücü Arzı Dışında	0	0	1	5	11
Ankete Katılan	89	395	216	92	63
İşgücü Arzı	89	395	215	87	52
İşsizlik Oranı	19,10	6,33	6,05	11,49	25,00

TABLO 9- Yaş Gruplarına Göre Krizin Mühendisler Üzerindeki Etkisi					
Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi
Etkilendim	52	239	146	74	43
Etkilenmedim	35	146	62	14	10
Yanıtız	2	10	8	4	10
Etkilenme oranı (%)	58,43	60,51	67,59	80,43	68,25

en yaşlı örneklem grubunda yer alan iki yaş grubunda çalışanların çalışmayanlara göre daha fazla krizden etkilendikleri saptanmaktadır. Bu durum işgücü arzı içinde de sayılmayan emeklilerin çalışmayan 55 yaş üzeri grubunda yer alıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Genç mühendislerde ise bu oran tersine dönmektedir. İşsiz olan 25 yaşında ve daha genç mühendislerin krizden etkilenme yüzdesi 88.24'tür ve bu oranla işsiz EMO üyesi mühendisler arasında en fazla krizden etkilenen yaş grubudur. Çalışan 25 yaşında ve daha genç mühendislerde krizden etkilenme yüzdesi ise 51.4 olup, bu oran da çalışan EMO üyesi mühendisler arasında krizden en düşük etkilenme oranının tespit edildiği yaş grubudur. Genç mühendislerin krizin etkisine yönelik soruya işsiz ve çalışan olma durumuna göre verdikleri yanıt arasındaki makasın diğer yaş gruplarına göre çok

daha büyük olması, bu yaş grubunun krizi işsizlikle anlamlandırabildiklerini göstermektedir. (Tablo 10-11)

25 yaşında ve daha genç işsiz mühendislerin yüzde 35.3'ünün 3-6 aydır, yüzde 29.4'ünün 6 ay-1 yıldır, yüzde 17.6'sının 3 aydan daha kısa zamandır, yüzde 17.6'sının ise 1 yıldan daha uzun zamandır işsiz olduğu belirlenmiştir.

25-35 yaş arasındaki işsiz mühendislerin yüzde 32'sinin 3 aydan daha kısa süredir işsiz olduğu belirlenirken, yüzde 24'ünün 6 ay-1 yıl, yüzde 20'sinin 1 yıldan uzun zamandır, yüzde 16'sının 3-6 aydır işsiz olduğu görülmektedir.

35-45 yaş arası mühendislerde yüzde 38.46 ile en fazla 1 yıldan daha uzun zamandır işsiz olduğuna ilişkin seçenek işaretlenirken, bu mühendislerin yüzde 30.77'sinin 3-6 aydır, yüzde 23.08'inin 6 ay-1 yıldır, yüzde 7.69'unun 3 aydan daha kısa zamandır işsiz olduğu saptanmıştır.

45-55 yaş arası mühendislerin yüzde 30'unun 1 yıldan daha uzun zamandır, yine yüzde 30'unun da 3 aydan daha kısa zamandır işsiz olduğu görülürken; yüzde 20'sinin 6 ay-1 yıldır, yüzde 10'unun da 3-6 aydır işsiz olduğu belirlenmiştir.

55 yaş üzeri mühendislerin işsizlik süresine göre dağılımına bakıldığında yüzde 38.46'sının 1 yıldan daha uzun zamandır, yüzde 23.08'inin 6 ay-1 yıldır, yüzde 15.38'inin 3 aydan daha az zamandır, yüzde 7.69'unun 3-6 aydır işsiz olduğu saptanmıştır. (Tablo 12)

İşsizlik süresi ile yaş grupları arasındaki ilişki, en çok yoğunlaşmanın hangi yaş grubunda olduğu dikkate alınarak, incelendiğinde; 3 aydan daha kısa zamandır işsiz olan mühendislerin yüzde 32'sini 25-35 yaş arası gruptaki işsizlerin oluşturduğu, yüzde 30'unu da 45-50 yaş grubundaki mühendislerin oluşturduğu görülmektedir. 3-6 aydır işsiz olan mühendislerin yüzde

TABLO 10- Yaş Gruplarına Göre Çalışmayan EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Etkisi

Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi
Etkilendim	15	18	12	11	14
Etkilenmedim	1	2	0	2	2
Yanıtız	1	5	2	2	8
TOPLAM	17	25	14	15	24
Etkilenme Oranı (%)	88,24	72,00	85,71	73,33	58,33

TABLO 11- Yaş Gruplarına Göre Çalışan EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Etkisi

Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi
Etkilendim	37	221	134	63	29
Etkilenmedim	34	144	62	12	8
Yanıtız	1	5	6	2	2
TOPLAM	72	370	202	77	39
Etkilenme Oranı (%)	51,39	59,73	66,34	81,82	74,36

TABLO 12- Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Süresi (%)

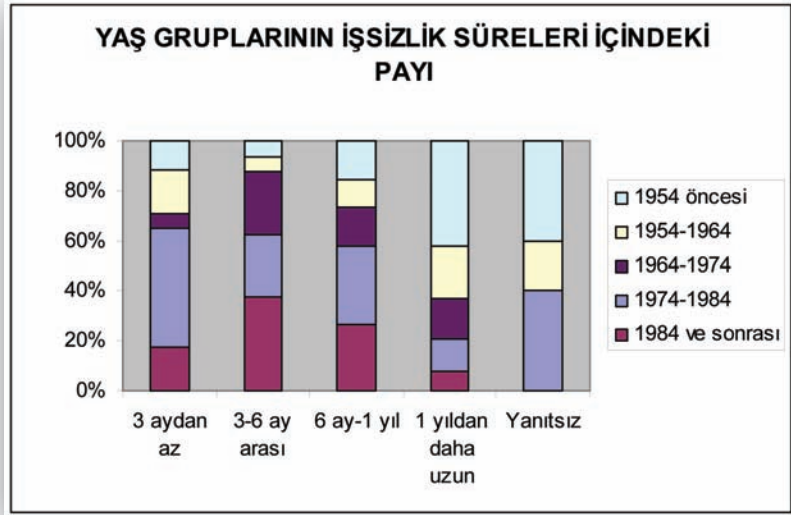
Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi	TOPLAM
3 aydan az	17,65	32,00	7,69	30,00	15,38	21,79
3-6 ay arası	35,29	16,00	30,77	10,00	7,69	20,51
6 ay-1 yıl	29,41	24,00	23,08	20,00	23,08	24,36
1 yıldan daha uzun	17,65	20,00	38,46	30,00	38,46	26,92
Yanıtız	0,00	8,00	0,00	10,00	15,38	6,41

35.29'unun ve 6 ay-1 yıldır işsizlerin yüzde 29.41'inin 25 yaşında ve daha genç işsiz mühendislerden kaynaklandığı görülmektedir. 1 yıldan daha uzun zamandır işsiz olanların ise yüzde 38.46'sı 35-45 yaş arasındaki mühendislerden ve yine yüzde 38.46'sı da 55 yaş üzerindeki mühendislerden oluşmaktadır.

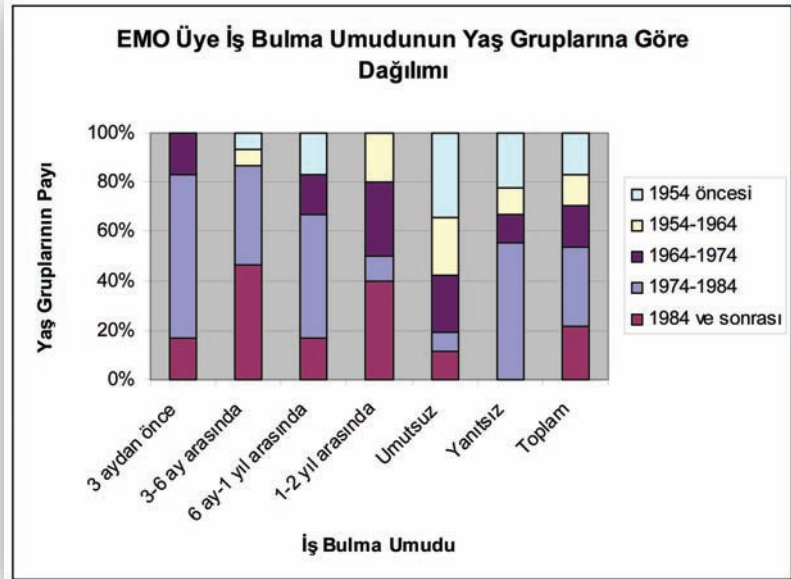
İş bulma umuduna ilişkin soruya yaş gruplarına göre verilen yanıtlar incelendiğinde, 3 aydan önce iş bulmayı umut edenlerin yüzde 66.7'sinin 25-35 yaş grubunda yer aldığı, 3-6 ay arasında iş bulmayı umut edenlerin yüzde 46.7'sini 25 yaşında ve daha gençlerin, yüzde 40'ını da 25-35 yaş arasındaki işsiz mühendislerin oluşturduğu görülmektedir. 6 ay-1 yıl arasında iş bulmayı umut edenlerin yüzde 50'si 25-35 yaş grubundaki işsiz mühendisler olurken, 1-2 yıl arasında iş bulmayı umut edenlerin yüzde 40'ını 25 yaşında ve daha genç işsiz mühendisler, yüzde 30'unu da 35-45 yaş arasındaki mühendisler oluşturmuştur.

Kriz nedeniyle iş bulma umudunu kaybedenlerin yüzde 34.6'sı 55 yaş üzerindeki mühendislerden, yüzde 23.1'i 45-55 yaş arası mühendislerden, yine yüzde 23.1'i 35-45 yaş arasındaki mühendislerden, yüzde 11.5'i 25 yaşında ve daha genç mühendislerden, yüzde 7.7'si de 25-35 yaş arasındaki işsiz mühendislerden kaynaklanmıştır. (Tablo 13)

Yaş gruplarına göre çalışan EMO üyelerinin sosyal güvenceleri bazında karşılaştırma yapıldığında, yaş düzeyi

Grafik 9- Yaş Gruplarının İşsizlik Süreleri İçindeki Payı

Grafik 10- EMO Üyelerinin İş Bulma Umudunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

TABLO 13- Yaş Gruplarına Göre İş Bulma Umudu-Mühendis Sayısı						
Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi	TOPLAM
3 aydan önce	2	8	2	0	0	12
3-6 ay arasında	7	6	0	1	1	15
6 ay-1 yıl arasında	1	3	1	0	1	6
1-2 yıl arasında	4	1	3	2	0	10
Umutsuz	3	2	6	6	9	26
Yanıtız	0	5	1	1	2	9
Toplam	17	25	13	10	13	78

azaldıkça SSK'lı oranının arttığı, yaş düzeyi yükseldikçe Emekli Sandığı ve Bağ-Kur kapsamında sigortalılık oranının yükseldiği saptanmıştır. (Tablo 14)

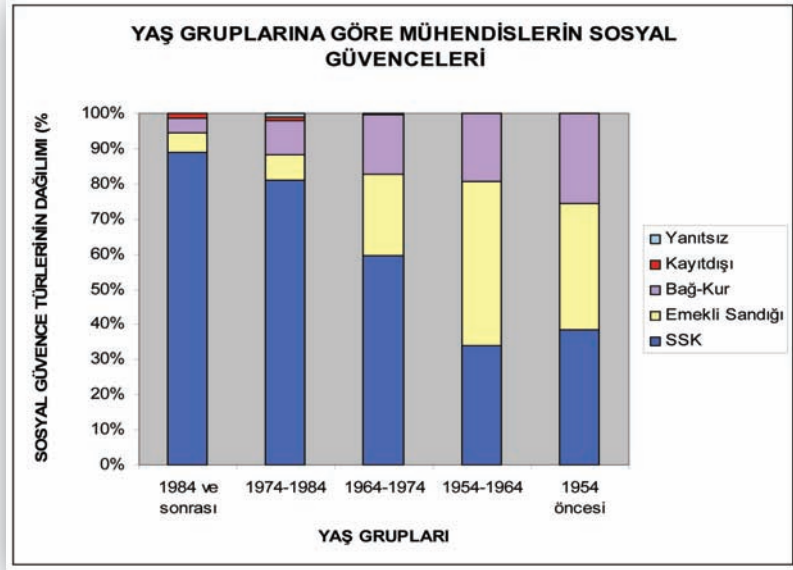
25 yaşında ve daha genç mühendislerin yüzde 88.9'unun SSK'lı olduğu, bu oranın yaş arttıkça düşüş göstermekte olup, 25-35 yaş grubunda yüzde 80.8, 35-45 yaş grubunda yüzde 59.4, 45-55 yaş grubunda yüzde 33.8, 55 yaş üzerinde yüzde 38.5'tir. Emekli Sandığı'na tabi çalışan mühendislerde ise tam tersi bir ilişki söz konusudur. 25 yaşında ve daha genç mühendislerde Emekli Sandığı'na tabi çalışanların oranı yüzde 5.6'da kalırken, bu oran 25-35 yaş grubunda yüzde 7.6, 35-45 yaş grubunda yüzde 23.3, 45-55 yaş grubunda yüzde 46.7, 55 yaş üzerinde ise yüzde 35.9'dur.

Araştırmanın sonuçları yaş arttıkça mühendisler arasında kendi işyerinin sahibi olma oranının da yükseldiğini göstermiştir. Bağ-Kur kapsamında sigortalı olanların oranı 25 yaşında ve daha genç mühendislerde yüzde 4.2 iken, 25-35 yaş arasında bu oran

yüzde 9.5, 35-45 yaş grubunda yüzde 16.8, 45-55 yaş grubunda yüzde 19.5, 55 yaş üzerinde ise yüzde 25.6'dır.

Çalışan mühendislerden 5'inin kayıtdışı çalıştığı belirlenmiş olup, ayrıca 5 mühendis de sosyal güvencesine ilişkin soruya yanıt vermemiştir.

Araştırma sonuçları, kamunun istihdamda ve yatırımda öncü olduğu dönemlerde iş hayatına başlayan mühendislerin önemli ölçüde Emekli Sandığı'na tabi olarak çalışma olanağı elde ettiklerini, ancak 1980 sonrası uygulanan neoliberal politikalar doğrultusunda kamunun küçültülmesi,

Grafik 11- Yaş Gruplarına Göre Mühendislerin Sosyal Güvenceleri

Doğum Tarihleri	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi
SSK	64	299	120	26	15
Emekli Sandığı	4	28	47	36	14
Bağ-Kur	3	35	34	15	10
Kayıtdışı	1	4	0	0	0
Yanıtsız	0	4	1	0	0
Toplam	72	370	202	77	39

Gelir Kategorileri (TL)	1984 ve sonrası	1974-1984	1964-1974	1954-1964	1954 öncesi
<527	1	0	0	1	0
527	0	4	0	3	0
527-1500	20	62	13	6	10
1500-2500	41	180	71	32	14
2500-4500	6	94	80	25	7
4500-6500	0	14	18	5	3
6500<	1	4	7	3	2
Yanıtsız	3	12	13	2	3

istihdam yaratıcı konumdan çekilmesi ve özelleştirmeler nedeniyle mühendislerin sosyal güvencelerinin de SSK'ya kaydığını göstermiştir. Ayrıca bu gelişimde EMO'nun mesleki unvanlarının genişlemesi ve yeni mesleki alanların da kapitalist sistem içerisinde doğrudan kamu hizmetinin dışında yapılandırılmış olmasının da etkili olduğu belirtilmelidir. Diğer bir etken de 1980 sonrasında kamuda çalışan mühendislerin TMMOB ve bağlı odalara üye olma zorunluluğunun kaldırılıp, gönüllülük temeline indirgenmiş olmasıdır.

Yaş gruplarına göre EMO üyesi çalışan mühendislerin gelir düzeylerine bakıldığında, 1500-2500 TL aralığında yaşanan yoğunlaşma dikkat çekmektedir. 25 yaşında ve daha genç mühendislerin yüzde 56.9'u 1500-2500 TL aralığında çalışırken, bu oran yaş arttıkça düşmekte olup; 1500-2500 TL aralığında gelir karşılığı çalışanlar

25-35 yaş arası mühendislerin yüzde 48.65'ini, 35-45 yaş arası mühendislerin yüzde 35.15'ini oluşturmaktadır. Ancak 45-55 yaş arası mühendislerde 1500-2500 TL aralığında çalışan sayısı yeniden yükselmekte, yüzde 41.56 olmaktadır. 55 yaş ve üzerinde ise bu oran yüzde 35.9'dur.

527 TL olan asgari ücretin altında 2 mühendis gelir beyan etmiş olup, bunlardan biri 25 yaşında ve daha genç mühendis grubunda, diğeri de 45-55 yaş arası mühendis grubunda yer almaktadır.

527 TL ile asgari ücret düzeyinde gelir elde edebildiğini bildiren EMO üyesi mühendis sayısı 7 olmuştur. Bunların 4'ü 25-35 yaş arası grupta, 3'ü de 45-55 yaş arası grupta yer almıştır. (Tablo 15)

25 yaşında ve daha genç mühendislerin yüzde 56.9'u 1500-2500 TL aralı-

ğında gelir elde ederken; yüzde 27.8'i 527-1500 TL, yüzde 8.3'ü 2500-4500 TL, yüzde 1.4'ü de 6500 TL üzeri gelir karşılığı çalışmaktadırlar.

25-35 yaş arası gruba bakıldığında yüzde 48.65'i 1500-2500 TL gelir karşılığı çalışırken; yüzde 25.4'ü 2500-4500 TL, yüzde 16.8'i 527-1500 TL, yüzde 3.8'i 4500-6500 TL, yüzde 1'i de 6500 TL üzeri gelir beyan etmiştir.

35-45 yaş arası grubunda ise en büyük payı yüzde 39.6 ile 2500-4500 TL aralığında gelir karşılığı çalışanlar oluşturmaktadır; yüzde 35.15'i 1500-2500 TL, yüzde 8.9'u 4500-6500 TL, yüzde 6.4'ü 527-1500 TL, yüzde 3.5'i de 6500 TL üzeri gelir elde etmektedir.

45-55 yaş arası grubun yüzde 41.6'sı 1500-2500 TL gelir elde ederken, yüzde 32.5'i 2500-4500 TL aralığında, yüzde 7.8'i 527-1500 TL aralığında, yüzde 6.5'i 4500-6500 TL aralığında, yüzde 3.9'u 6500 TL üzerinde gelir elde ettiğini belirtmiştir.

55 yaş üzeri grupta yer alan mühendislerin yüzde 35.9'u 1500-2500 TL, yüzde 25.6'sı 527-1500 TL, yüzde 17.95'i 2500-4500 TL, yüzde 7.7'si 4500-6500 TL aralığında gelir elde ederken, yüzde 5.1'i 6500 TL üzerinde gelir beyanında bulunmuştur.

Her bir yaş grubundaki mühendisler kendi içinde gelir düzeylerine göre oransal olarak dağıtıldığında ortaya çıkan bu tabloda dikkati çeken diğer bir sonuç ise, 25 yaşında ve daha genç mühendisler arasında 4500-6500 TL gelir aralığında hiç mühendisin yer almamasıdır. Buna karşılık 35-45 yaş grubunun yüzde 8.9'u, 45-55 yaş grubunun yüzde 6.5'i, 55 yaş üzerindeki mühendislerin yüzde 7.7'si, 25-35 yaş grubunun ise yüzde 3.8'i 4500-6500 TL ile görece yüksek ücret düzeyine sahip bulunmaktadır. Yaş grupları içinde yüksek maaş alanların oranındaki yaş düzeyi arttıkça görülen bu yükselme 6500 TL üzeri gelir kategorisinde de, 25 yaşında ve daha genç mühendis-

ler hariç olmak üzere geçerlidir. 25 yaşında ve daha genç mühendislerin yüzde 1.4'ü 6500 TL üzeri gelir beyan ederken, 25-35 yaş grubunda bu oran yüzde 1.08'dir. 35-45 yaş grubundaki mühendislerin yüzde 3.5'i, 45-55 yaş arası mühendislerin yüzde 3.9'u, 55 yaş üzeri mühendislerin yüzde 5.1'i 6500 TL üzeri gelir beyan etmişlerdir.

Hizmet yılı ve deneyim arttıkça alınan ücret düzeyinin makul sınırlar içinde yükselmesi çalışma barışı ve ücret skalalarının belirlenmesi açısından normal değerlendirilebilir. Ancak 1500 TL'den daha az gelir elde eden mühendislerin alt gelir grubu, 1500-4500 TL gelir aralığını da orta gelir grubu, 4500 TL üzerini de üst gelir grubu olarak kabul ettiğimizde, yüzde 72.4 ile orta gelir grubundaki yoğunlaşmaya karşılık, yüzde 15.8'inin alt gelir grubunda, yüzde 7.5'inin ise üst gelir grubunda yer alması mühendisler arasında da bir gelir uçurumundan söz edilmesini gerektirmektedir.

D- Ağırlıklandırılmış Toplu Değerlendirme

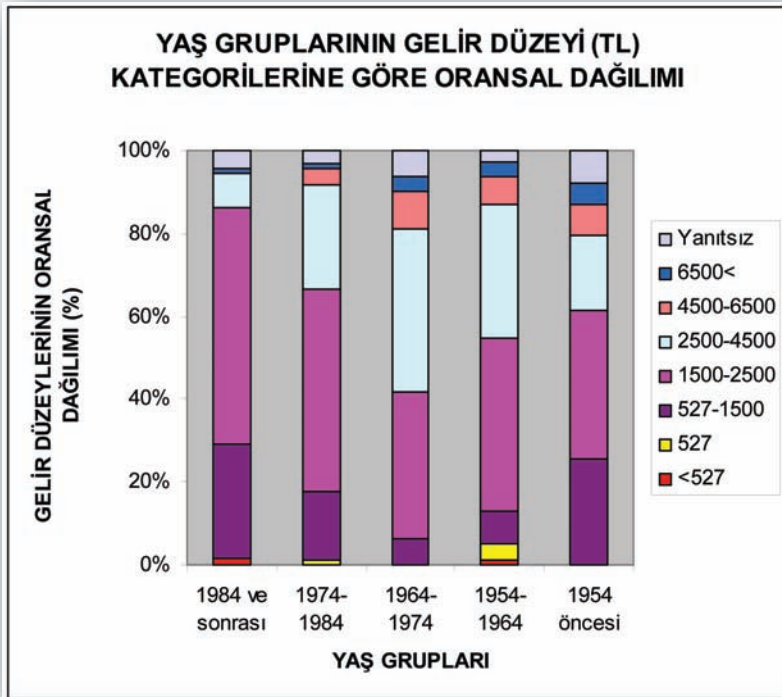
Küresel krizin EMO'ya kayıtlı mühendisler üzerindeki etkisini araştırmak, işsizlik ve istihdam koşullarına ilişkin profil oluşturmak amacıyla 2009 yılı içerisinde gerçekleştirilen araştırma sonucunda EMO üyeleri arasında işsizlik oranının yüzde 10 düzeyinde olduğu saptanmıştır. Üniversite sınavlarında en yüksek puan alan öğrencilerden seçilerek, Türkiye koşullarında görece iyi bir eğitimle ve en az 4 yıllık eğitim sonrasında işgücüne dahil olan EMO'ya üye elektrik, elektrik-elektronik, elektronik, elektronik haberleşme, bilgisayar ve biyomedikal mühendislerinde işsizlik oranının yüzde 10 ile Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2008 yılına ilişkin yüksek okul mezunları için açıkladığı yüzde 10.3'lük işsizlik oranı düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Çoğunlukla iş bulan mühendislerin EMO'ya üye oldukları dikkate alın-

diğında bu oranın çok daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir. TMMOB tarafından Haziran 2009'da yayımlanan "Türkiye'de Mühendis-Mimar Şehir Plancısı Profil Araştırması"nda oda kayıtları ve YÖK istatistikleri üzerinden yapılan çalışma ile EMO'ya üye olma oranının yüzde 44.8 olduğu belirlenmiştir. Bu oran, 2007 ve 2008 yıllarına ait verilerle güncellendiğinde EMO'nun mesleki alanlarındaki bölümlerden mezun olanların 2008 itibarıyla ancak yüzde 40'ının EMO'ya üye olduğu belirtilmelidir. Bu oran dikkate alındığında EMO'nun örgütlenme alanını oluşturan mühendislik dallarındaki işsizlik oranının çok daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

İstihdam edilmeyen mühendislerin EMO'ya üye de olmadığı dikkate alındığında; söz konusu mesleki alanlarda faaliyet gösteren mühendisler arasında işsizlik oranının daha da yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu noktada mesleki unvanlar bazında yapılan 6 ana tabakalandırma sonucunda belirlenen örneklem üzerinden anketimize katılan 855 EMO üyesinden 95'inin çalışmadığı saptanmıştır. Ancak 1 yıldan uzun süredir çalışmayan, emekli olmuş ve ne kadar zaman sonra çalışmayı umut ettiklerine ilişkin soruya yanıt vermeyen 17 mühendis işgücü arzı içinde kabul edilmemiştir. Böylece işsizlik oranı yüzde 9.3 olarak görünmesine karşın, mesleki grupların EMO içindeki payı dikkate alınarak yapılacak ağırlıklandırma sonucu EMO geneli için işsizlik oranının hesaplanması gerekmektedir.

Mesleki grupların EMO içerisindeki ağırlığı dikkate alınarak mesleki tabakalar bazında ortaya çıkan işsizlik oranları üzerinden ağırlıklandırma yoluyla hesaplama yapıldığında; araştırma evrenini oluşturan 37.359 EMO üyesinden 36.203'ünün işgücü arzı içerisinde olduğu ve buna göre de 3618 mühendisin (yüzde 10) işsiz olduğu belirlenmiştir. (Tablo 16)

Grafik 12- Yaş Gruplarının Gelir Düzeyi (TL) Kategorilerine Göre Oransal Dağılımı

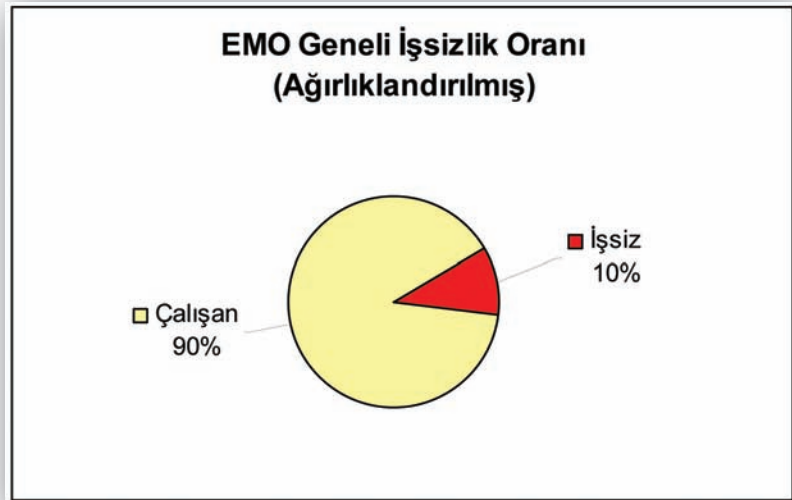
TABLO 16- EMO Genel- Ağırlıklandırılmış İşsizlik Verileri							
Meslek Grupları	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	Toplam
Çalışan Sayısı	139	176	120	188	124	13	760
İşsiz Sayısı	16	21	10	17	13	1	78
Ankete Katılan Sayısı	164	198	133	209	137	14	855
İşgücü Arzı Dışındakiler	9	1	3	4	0	0	17
Ankete Katılan İşgücü	155	197	130	205	137	14	838
Araştırma Evreni	17653	11729	3702	2315	1943	17	37359
Araştırma Evrenindeki İşgücü	16684	11670	3618	2271	1943	17	36203
İşsizlik Oranı	10,32	10,66	7,69	8,29	9,49	7,14	10
Toplam İşsiz Sayısı	1722	1244	278	188	184	1	3618

Ancak anket çalışmasının yapıldığı Mart-Haziran 2009 dönemini, TÜİK'in Eylül 2009'a kadar açıkladığı hanehalkı işgücü verileri henüz yüksek okul mezunları üzerinde krizin işsizlik boyutunda ciddi etki yaratmadığı bir dönem olarak göstermektedir. TÜİK verilerine göre, Ocak 2009'da yüksek okul mezunlarında yüzde 11.4 olan işsizlik oranı, Şubat 2009'da yüzde 11.5, Mart 2009'da yüzde 11.2, Nisan 2009'da yüzde 10.8, Mayıs 2009'da yüzde 10.5, Haziran 2009'da 11.5 olmuştur. Ancak Temmuz 2009'da yüksek okul mezunlarındaki işsizlik oranı yüzde 12.5'e, Ağustos 2009'da ise yüzde 14.2'ye, Eylül 2009'da ise yüzde 14.1'e yükselmiştir. Bu veriler her ay artan bir işsizlik durumuna işaret etmektedir. Yüksek okul mezunları arasında iş bulma olanağı daha yüksek olarak değerlendirilen elektrik, elektronik, elektrik-elektronik, elektronik haberleşme, bilgisayar ve biyomedikal mühendislerinin yalnızca EMO'ya kayıtlı olanlar içinde işsizlik oranının TÜİK'in yüksek okul mezunları için belirlediği işsizlik oranına denk gelmesi de ülkemizdeki genel işsizlik tablosu açısından ayrıca düşündürücüdür.

İşsiz mühendislerin iş bulma umuduna ilişkin soruya verdiği yanıtlar da yine araştırma evreni olan EMO geneline uyarlandığında; 1601 mühendisin iş bulma umudunun olmadığı, 716

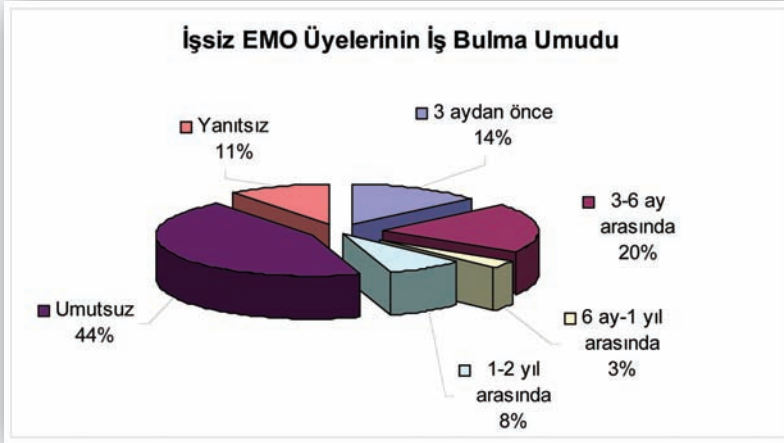
mühendisin 3-6 ay arasında, 499 mühendisin 3 aydan daha kısa sürede, 295 mühendisin 1-2 yıl arasında, 121 mühendisin de 6 ay-1 yıl arasında iş

bulmayı umut ettiği belirlenmiştir. Sonuçlara göre işsiz mühendislerin yüzde 44.3'ü kriz nedeniyle iş bulma umudunu kaybetmiş durumdadır. (Tablo 17)

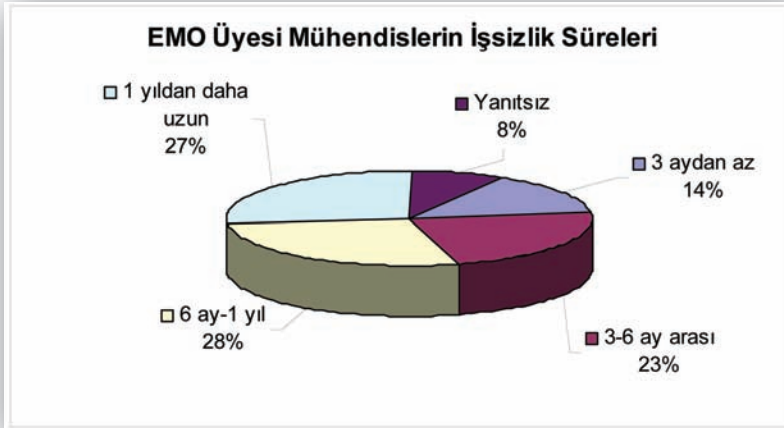
Grafik 13- EMO Üyesi Mühendisler Arasında İşsizlik

TABLO 17- İşsiz EMO Üyesi Mühendislerin İş Bulma Umudu		
İş Bulma Umudu	İşsiz Mühendis Sayısı	Oransal Dağılım
3 aydan önce	499	13,8
3-6 ay arasında	716	19,8
6 ay-1 yıl arasında	121	3,3
1-2 yıl arasında	295	8,2
Umutsuz	1601	44,3
Yanıtız	385	10,7
Toplam	3618	100,0

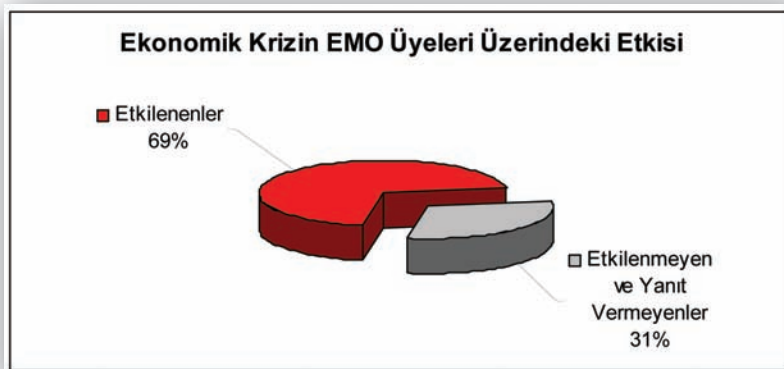

Grafik 14- İşsiz EMO Üyelerinin İş Bulma Umudu

TABLO 18- EMO Üyesi Mühendislerde İşsizlik Süreleri		
İŞSİZLİK SÜRESİ	İşsiz Mühendis Sayısı	Oransal Dağılım
3 aydan az	520	14,4
3-6 ay arası	824	22,8
6 ay-1 yıl	1010	27,9
1 yıldan daha uzun	977	27,0
Yanıtsız	287	7,9

Grafik 15- EMO Üyesi Mühendislerin İşsizlik Süreleri

Grafik 16- Ekonomik Krizin EMO Üyeleri Üzerindeki Etkisi

Mühendisler arasında işsizlik süresini saptamaya yönelik soruya verilen yanıtlar da ağırlıklandırıldığında 1046 mühendisin 6 ay-1 yıl arasında, 1012 mühendisin 1 yıldan daha uzun zamandır, 846 mühendisin 3-6 ay arasında, 531 mühendisin ise 3 aydan daha kısa zamandır işsiz olduğu belirlenmiştir. (Tablo 18)

Araştırmaya katılan 855 EMO üyesinden 554'ü ekonomik krizden çeşitli şekillerde etkilendiğini bildirmiştir. Mesleki unvanlar bazında yer alan tabakaların araştırma evreni içindeki ağırlığı dikkate alınarak hesaplama yapıldığında EMO'ya üye mühendisler arasında krizden etkilenme oranının yüzde 69.3 olduğu belirlenmiştir. Buna göre 37.359 EMO üyesi mühendisten 25.895'i çeşitli şekillerde ekonomik krizden etkilenmişlerdir. (Tablo 19)

Araştırmaya katılan EMO üyesi mühendisler krizin etkisine yönelik olarak çoklu seçenekler üzerinden işaretleme yapmış, ayrıca seçeneklerin kendilerini kapsamaması durumunda da kendi ifadeleriyle krizin etkisini ortaya koymuşlardır. (Tablo 20) Yine mesleki dağılımın EMO içerisindeki ağırlığı dikkate alınarak hesaplama yapılması sonucunda, EMO üyelerinin krizin etkisine yönelik 1. sırada işaretledikleri seçenek "Geleceğe güvenle bakamıyorum" olmuştur. Yani EMO üyelerinin yüzde 31.3'ü (11.710 mühendis) geleceğe güvenle bakamamaktadır.

İkinci sırada mühendislerin yüzde 13.2'sinin işaretlediği "Borçlarımı ödeyemiyorum" seçeneği yer almıştır. Buna göre 4914 mühendis borçlarını ödeyememektedir.

Üçüncü sırada mühendislerin yüzde 10.7'sinin işaretlediği "İşyeri sahibiyim, iş kapasitem daraldı" seçeneği yer almıştır. Yani 3988 mühendisin sahibi olduğu işyerinde kriz nedeniyle kapasite daralması söz konusudur.

Mühendislerin yüzde 7.9'unun işaretlediği "Ücretim düzensiz ödeniyor" seçeneği de dördüncü sırada yer almıştır. Buna göre 2953 mühendisin ücreti düzensiz ödenmektedir.

TABLO 19- EMO Üyesi Mühendisler Üzerinde Krizin Etkisi (Ağırlıklandırılmış)

Krizin Etkisi	Elektrik	Elektrik-Elektronik	Elektronik	Elektronik Haberleşme	Bilgisayar	Biyomedikal	Toplam
Etkilendim	123	129	87	143	71	1	554
Etkilenemedim	32	60	41	62	61	11	267
Yanıtız	9	9	5	4	5	2	34
Toplam	164	198	133	209	137	14	855
Krizden Etkilenenlerin Oranı (%)	75,00	65,15	65,41	68,42	51,82	7,14	69,31
Araştırma Evreni	17653	11729	3702	2315	1943	17	37359
Evren Bazında Krizden Etkilenen Sayısı	13240	7642	2422	1584	1007	1	25895

Mühendislerin yüzde 7,6'sının işaretlediği "Üretim düştü/iş yüküm arttı" seçeneği de beşinci sırada yer almıştır. Araştırma evrenine uyarlandığında ücreti düşen ya da iş yükü artan mühendis sayısı ise 2852 olmuştur.

Çoklu seçeneklerden yapılan işaretlemlerin örneklem içindeki payı dikkate alınarak, mesleki unvanlara göre verilen yanıtlar ağırlıklandırdığında; 1891 mühendisin sahibi olduğu işyerinde istihdamı azaltmak zorunda kaldığı, 1508 mühendisin işyeri sahibi olup çalışanlarına ücretlerini düzenli ödeyemediği, 1305 mühendisin kriz nedeniyle iş bulamadığı, 466 mühendisin emekliye ayrılmak zorunda kaldığı, 460 mühendisin kriz nedeniyle işten çıkarıldığı, 367 mühendisin daha düşük ücretle çalışmak zorunda kaldığı, 257 mühendisin çalıştığı işyerinin kapandığı, 237 mühendisin ücretsiz izne çıkarıldığı, 147 mühendisin de işyerini kapattığı ortaya çıkmaktadır.

Mühendisler diğer seçeneği kapsamında da krizin etkilerini kendi ifadeleriyle ortaya koymuşlardır. Buna göre 7370 mühendis de, hayat pahalılığı, alım gücü düşüklüğü, zam alamama, çalıştığı işyerindeki kapasite daralması ve genel anlamda krizden etkilenmektedirler.

Çalışan EMO üyesi mühendislerin hangi sosyal güvence kapsamında yer aldıklarına ilişkin soruya verdikleri yanıtlar da ağırlıklandırılması sonucu EMO geneli için belirlenen 32.585 ça-

lışan mühendis sayısına dağıtılmıştır. Bunun sonucunda EMO üyesi çalışan mühendislerin yüzde 61,8'inin SSK kapsamında sigortalı olduğu, 6868'inin Emekli Sandığı'na tabi olduğu, 5173

mühendisin de Bağ-Kur kapsamında sigortalı olduğu görülmektedir. Araştırma sonucuna göre EMO üyesi 193 çalışan mühendisin ise kayıtdışı olduğu belirlenmiştir. (Tablo 21)

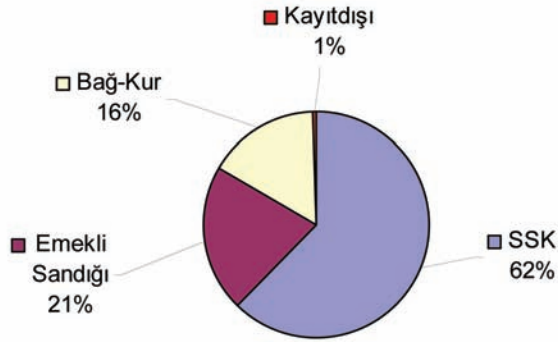
TABLO 20- EMO Üyeleri Üzerinde Krizin Oluşturduğu Etkiler

Sıra No	Krizin Etkilerine İlişkin Seçenekler	Örneklem İçindeki Payı (%)	Araştırma Evreni Bazında Etkilenen Sayısı
1	Geleceğe güvensiz	31,3	11710
2	Diğer	19,7	7370
3	Borçlarını ödeyemiyor	13,2	4914
4	Sahibi olduğu işyerinin kapasitesi daralmış	10,7	3988
5	Ücreti düzensiz ödeniyor	7,9	2953
6	Ücreti düşmüş/iş yükü artmış	7,6	2852
7	İstihdamı azalmış	5,1	1891
8	Çalışanlara ücretlerini düzenli ödeyemiyor	4,0	1508
9	İş bulamıyor	3,5	1305
10	Emekliye ayrılmış	1,2	466
11	İşten çıkarılmış	1,2	460
12	Daha düşük ücretle çalışıyor	1,0	367
13	Çalıştığı işyeri kapanmış	0,7	257
14	Ücretsiz izne çıkarılmış	0,6	237
15	İşyerini kapatmış	0,4	147

TABLO 21- EMO Üyesi Mühendislerin Sosyal Güvencelerine Göre Dağılımı

Sosyal Güvenceleri	Çalışan Sayısı	Oransal Dağılım
SSK	20131	61,8
Emekli Sandığı	6868	21,1
Bağ-Kur	5173	15,9
Kayıtdışı	193	0,6
Yanıtız	220	0,7
Toplam	32585	100,0

Çalışan EMO Üyelerinin Sosyal Güvenceleri

Grafik 17- Çalışan EMO Üyelerinin Sosyal Güvenceleri

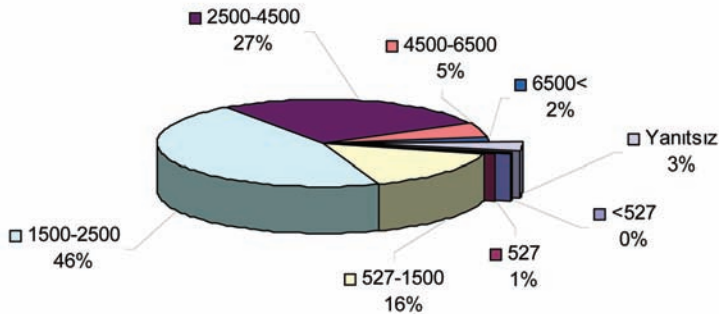
TABLO 22- EMO Üyelerinin Çalışma Koşulları

İstihdam Biçimi	Çalışan Sayısı	Oransal Dağılım
Tam zamanlı, ücretli	23447	72,0
Kendi işyerinde	5620	17,2
Yarı zamanlı, ücretli (Esnek istihdam)	2259	6,9
Mesleki alanı dışında	1129	3,5
Yanıtız	59	0,2

TABLO 23- EMO Üyesi Mühendislerin Gelir Düzeyleri (TL)

Gelir Düzeyleri- (TL)	Çalışan Sayısı	Oransal Dağılım
<527	167	0,5
527	229	0,7
527-1500	5072	15,6
1500-2500	14922	45,8
2500-4500	8779	26,9
4500-6500	1746	5,4
6500<	678	2,1
Yanıtız	992	3,0

Çalışan EMO Üyelerinin Gelir Düzeyi (TL)

Grafik 18- Çalışan EMO Üyelerinin Gelir Düzeyi (TL)

Çalışan EMO üyesi mühendislerin çalışma koşullarına ilişkin soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde yüzde 72'sinin kendi mesleki alanında tam zamanlı ve ücretli olarak çalıştığı, yüzde 17.2'sinin kendi işyerinde mesleki alanında faaliyet gösterdiği, yüzde 6.9'unun yarı zamanlı, sözleşmeli, proje başı gibi esnek istihdam kapsamında çalıştığı belirlenmiştir. Mühendislerin yüzde 3.5'i ise mesleki alanı dışında faaliyet yürüttüğünü bildirmiştir. (Tablo 22)

Anketimize katılan ve çalıştığını bildiren EMO üyesi mühendislerin gelir düzeyleri aralığına ilişkin soruya verdikleri yanıtlar da EMO geneli çalışan sayısına uyarlanmıştır. (Tablo 23) Sonuçta EMO üyesi çalışanların yüzde 45.8'inin 1500-2500 TL, yüzde 26.9'unun 2500-4500 TL gelir karşılığı çalıştığı belirlenmiştir. EMO üyesi çalışanların yüzde 5.4'ü 4500-6500 TL aralığında, yüzde 2.1'i de 6500 TL üzeri gelir elde ederken; yüzde 15.6'sı 527-1500 TL ile EMO'nun 2009 yılı en az ücret tarifesinin altında çalıştığı, yüzde 0.7'sinin 527 TL ile 2009 yılı asgari ücret düzeyini, yüzde 0.5'inin de 527 TL'den az gelir elde ettiğini beyan ettiği görülmektedir.

1500-2500 TL, 2500-4500 TL gelir aralıklarının orta gelir grubunu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 72.7'si) oluşturduğu, 1500 TL'den az olan gelir kategorilerinin alt gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 16.8'i) ve 4500 TL üzeri gelir kategorilerinin de üst gelir grubu (EMO üyesi mühendislerin yüzde 7.4'ü) olarak kabul edilmesi durumunda, EMO üyelerinin orta gelir grubu içerisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak alt ve üst grup arasındaki ciddi gelir farkı, mühendisler arasında da bir gelir uçurumundan söz etmeyi olanaklı kılmaktadır.

Türk-İş'in aylık olarak açıkladığı açlık ve yoksulluk sınırlarına bakıldığında Aralık 2009 itibarıyla yoksulluk sınırının 4 kişilik bir aile için 2500 TL'yi aşmış olduğu dikkate alınır, mühendislerin yüzde 62.6'sının yoksulluk sınırının altında yaşamını sürdürdüğü gerçeği ortaya çıkmaktadır. ◀